

Szentháromság ünnepe után 16. vasárnap

► Ef 3,13–21

A legnagyobb hangerőn

A vasárnap jellege

A Szentháromság ünnepe utáni tizenhatodik vasárnap már szeptember végén köszönt be közénk. Ilyenkor már minden egyre inkább a mulandóságot, az elmúlást juttatja eszükbe. Ezen a vasárnapon az igék mégis a húsvéti örömet, a feltámadás fényét helyezik a szemünk elé. A mai evangélium, a naini ifjú feltámasztása (Lk 7,11–17) a halál felett diadalmaskodó Urat mutatja meg, aki az élet Ura, és legyőzi a halált.

Az igénk is hasonló vonalon halad: az a keresztény hívő, akiben él Krisztus feltámadásának hite és ereje, ezzel az erővel és hittel tud haladni az élet megannyi nehézsége és külső változása között. Bár a keresztény ember életét sem kerüli el a szenvedés,

a földi elmúlás és a halál, de új életre kel, aki meghal a világnak, és újjászületik Krisztusban.

A vasárnap azt kell, hogy megerősítse bennünk, hogy nincs semmi, ami nagyobb lenne a keresztségben kapott kegyelemnél, a Krisztussal való egységnél.

Amit a textusról tudni kell

Ez az ige az Efezusi levél egyik legmélyebb imádsága, amelyben Pál a belső ember megerősödésért könyörög, hogy megtapasztalva Krisztus szeretetét, minden hívő megismerje Isten teljességét. Az ige üzenete szerint Krisztus szeretete mutatja meg az isteni teljességet.

Néhány görög szó és kifejezés, mondatrész magyarázata talán közelebb hozza a szakasz üzenetét, mondanivalóját.

μη ἐκκακεῖν – ne csüggedjete el. A görög ἐκκακεῖν szó jelentése: 'felad', 'kimerül', 'elcsügged', 'meghátál'. Pál nem egyszerűen azt mondja: „ne szomorkodjatok”, hanem: „Ne veszítsétek el a lelkierőtöket a próbák miatt.” Ez a szó gyakran a belső feladás állapotát jelöli.

κάμπτω τὰ γόνατά μου – meghajtom térdemet. A „térdeghajtas” a görög világban a mély alázat és a teljes önátadás jele volt. Pál imája tehát nem formális, hanem szívből fakadó könyörgés alázattal és önátadással.

πᾶσα πατριὰ ὀνομάζεται – minden nemzetség neve tőle ered. A πατριὰ szó gyökere a πατήρ (apa). Ez azt jelenti: minden család, nemzetség, közösség Isten atyaságából kapja identitását; Isten nemcsak „egy” atya, hanem az Atya, akitől minden származik.

κραταιωθῆναι εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον – megerősödni a belső emberben. A κραταιώω ige jelentése: 'megerősít', 'hatalmassá tesz', 'belső erőt ad'. Nem külső változásról van szó: Isten belülről teszi erőssé a hívőt. Az ἔσω ἄνθρωπος (belső ember) Pálnál a megváltott, újjászületett emberi valóság.

κατοικῆσαι τὸν χριστόν – Krisztus lakjék bennetek. A κατοικέω ige nem átmeneti tartózkodást jelent, hanem: 'állandó lakást venni', 'otthonra találni'. Pál nem azt mondja, hogy Krisztus „időnként meglátogat”, hanem Krisztus véglegesen berendezkedik a hívő szívében. Ez a hit célja: Krisztus otthonossá válik bennünk.

ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι – meggyökerezve és megalapozva. Két kép: ἐρριζωμένοι – 'gyökereket eresztve' (növényi kép); τεθεμελιωμένοι – 'alapokra helyezve' (építészeti kép). Mindkettő tökéletes passzív alak: Isten a cselekvő, nem a hívő.

τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ ὕψος καὶ βάθος – a szeretet négy dimenziója. A négy irány (szélesség, hosszúság, magasság, mélység) a görög re-

torikában a teljesség kifejezése. Nem geometriai leírás, hanem teológiai: Krisztus szeretete minden irányban meghaladja az emberi tapasztalatot. Ez a kereszt kozmikus dimenziója.

τὴν ὑπερβάλλουσιν ἀγάπην – a minden ismeretet meghaladó szeretet. A ὑπερβάλλουσιν jelentése: 'felülmúló', 'túllépő', 'meghaladó', 'túlárado'. Ez a szeretet nem érthető logikailag, nem illeszthető emberi kategóriákba, nem mérhető és nem korlátozható.

πληρωθῆτε τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ – betelni Isten teljességével. A πλήρωμα Pálnál kulcsfogalom: 'teljesség', 'beteljesedés', 'az isteni jelenlét teljessége'. A πληρωθῆτε (beteljetek) passzív: Isten tölti be a hívőt saját jelenlétével. Ez a keresztény élet csúcса: Isten formálja a hívőt saját jellemére.

ὑπερεκπερισσοῦ – 'mérhetetlenül', 'túláradoan'. Ez egy ritka, erőteljes szóösszetétel: ὑπέρ – fölött; ἐκ – túl; περισσός – bőséges. Jelentése: „minden képzeletet meghaladoan bőségesen”.

αὐτῷ ἢ δόξα – övé a dicsőség. A szakasz doxológiával zárul. A görög szerkezet hangsúlyos: „neki a dicsőség” – nem a hívőnek, nem Pálnak, nem az egyháznak.

Az Efezusi levél 3,13–21 nem elszigetelt imádság, hanem az egész levél teológiai ívének középpontja és csúcspontja. Ha megértjük, hogyan kapcsolódik a levél egészéhez, akkor látjuk meg igazán, milyen mély üzenetet hordoz. A levél fő témája az Isten üdvterve, vagyis, hogy Isten öröktől fogva tervezte az üdvösséget minden embernek, amely Krisztusban valósult meg, és a Szentlélek által válik valósággá a hívőkben.

A perikópa megértése

Az Efezusi levél Pál börtönlevele, mégis olyan öröm árad belőle, amely nehezen érthető ebben a helyzetben. A levél nem tartalmaz semmi sürgőt, nem beszél problémákról, hanem azt szeretné átadni az olvasónak, hogy mi Isten terve a

világgal. Nem saját körülményeire tekint, hanem – mintha elolvadtak volna a börtön falai – az ég-re néz, a kozmikus mindenségre, és ennek kérdéseit tárja elénk. A börtön adott neki szárnyakat. Szavait áthatja ez a megmagyarázhatatlan öröm, szinte énekel minden bekezdés, minden imádság. Mai igénk is ima, de abból a fajtából, amelyben csak a dicsőítés, a hálaadás, a köszönet hangja árad a hatalmas Teremtő felé, átélve mindent és mindenkit. Olyan, mintha Pál egy hangszóró lenne hatalmas hangerőre állítva, hogy mindenki meghallja, amit mondani akar.

Fontos lehet még megemlíteni a levél címzettjeinek a helyzetét. Efezus híres volt vallási életéről. A római Diana istennő kultuszának központja volt, az ő tiszteletére emelt templom az ókori világ egyik csodája volt. A városban már Pál érkezése előtt is volt egy kis keresztény közösség, akik főleg Keresztelő Jánost ismerték, hallottak már Jézusról, de semmiféle ismeretük nem volt a Szentlélekről. Pál kétéves szolgálata nyomán megerősödik a gyülekezet, és a kereszténység innen indulva egész Kis-Ázsiában elkezdi terjedni. Pál szolgáltatában sok csoda és jel is történik. Ezek a csodák arra ösztönzik a mágusokat, hogy lemondjanak a mágiáról, viszont a kereskedők nem nézik ezt jó szemmel, mert nem tudnak többé bálvány-szobrokkal kereskedni. Ezért elűzik Pált a városból (ApCsel 19).

Igehirdetési vázlat

Igehirdetési vázlatként a mai ige néhány kiemelkedő szava, mondata és kifejezése segítségével egy lelki utat mutatok meg, amelynek az a célja, hogy akár az igehirdető, akár az igehallgató bejárja ezt az utat, amelyen Isten formál bennünket belülről kifelé.

A próbák formáljanak, ne törjenek össze

Pál azt mondja a hallgatóinak, hogy „*ne csüggedjetek*”. A lelki út első lépése az lehet, hogy más

szemmel nézi a hívő ember a nehézségeket. Amikor ilyesmi történik, mindig azt kérdezzük: „Miért történik ez velem?” De feltehetem a kérdést másképpen is: „Mit akar Isten formálni bennem ezáltal?” Lehet-e a próbákra úgy tekinteni, mint ajtókra és nem akadályokra? A próbák lehet, hogy nem rombolnak, nem összetörnek, hanem mélyítenek. Vagy olyan magasságokba emelnek, ahol még nem jártunk. Pál a börtönben találta meg ezeket a magasságokat. És ezek a magasságok ugyanakkor eljuttatták az istenismeret mélységeibe, ahol olyasmit látott meg Istenből, amit eddig nem.

Térdre ereszkedni, de hol?

„...*meghajtom térdemet az Atya előtt...*” – írja Pál az imájában. De ebben az esetben a térdhajtás nem egy egyre nehezebben sikerülő testtartás, hanem ennél sokkal több. Az ember, a hívő szívének az állapota. Kifejezi az alázatot, a bizalmat, a ráhagyatkozást, a csendes engedelmisséget az Isten iránt. Amikor elengedi az ember a kontrollt, és teljesen Istenre bízta magát. Valahol itt kezdődik az igazi lelki élet. Teljes szívvel hinni, hogy Isten az Úr minden felett az életben.

A belső ember megerősödése

„...*adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy hatalmasan megerősödjetek az ő Lelke által a belső emberben...*” (KSZE) Pál nem azt kéri, hogy változzanak meg a körülmények, hanem azt, hogy megerősödjön a hívő ember belül, a belső ember. Mert a világ nem fog megváltozni, hanem a szív változik meg, és ez a lelki út legfontosabb felismerése. Érdemes lehet ezt akár naponta is erősíteni magunkban, kérni a Szentlélek erejét, hogy ezzel felvértezve nézzem szembe a hívő ember a hétköznappal.

Találjon otthont Krisztus a szívben

„...*Krisztus lakjék szívetekben...*” – mondja Pál. A lakás – jobb esetben – nemcsak átmeneti szállás, hanem otthon, vagy otthonná válik, ha az em-

ber berendezi, a képére formálja, belakja. Krisztussal ugyanez a helyzet: ha berendezkedik a hívő ember szívében, akkor természetes lesz számára, hogy nemcsak a nehéz pillanatokban keresi őt, hanem bevonja a napi döntéseibe, engedi, hogy formálja a világ történéseire adott reakcióit, és legfőképpen átadja neki félelmeit, terveit, sebeit, örömeit. Krisztus ott akar lenni, ahol én is vagyok, a szívem legmélyén.

Meggyökerezve a szeretetben

„...a szeretetben meggyökerezve és megalapozva...” Legtöbbször úgy tekintünk a szeretetre, mint egy érzelmre, amely vagy van, vagy nincs, egyszer van, és aztán nincs. Extrém esetben még hozzá is kötjük valamihez, amit teljesíteni kell a másoknak azért, hogy szerethető legyen. De az igazi szeretet nem érzelem, hanem életközeg. Ez nehéz felismerés, és nem könnyű megvalósítani, de ez az igazság. És ebbe bele kell férnie mindenkinek. Lehet, hogy választhatunk mindennap valakit, akihez tudatosan szeretettel közeledünk, de nem az lesz a fontos, hogy ő mit reagál erre, hanem csak az, hogy én Krisztusból eredő szeretettel szeretek. Így haladva napról napra egyre mélyebbek lesznek az alapok és a gyökerek, és ez egyre nagyobb stabilitást ad.

A teljesség felé

„...képesek legyetek felfogni minden szenttel együtt: mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység; és így megismerjétek Krisztus minden ismeretét meghaladó szeretetét...” Ahogy a preparációban már írtam, a négy irány említése a görög retorikában a teljesség kifejezése. Pál azt kéri, hogy az olvasói megértsék a szeretetnek ezt a teljességét. A szélességét, amely mindenkit átölel. A hosszúságát, mely kitart a végsőkig. A magasságát, mely felemel Istenhez. A mélységét, amely a legmélyebb helyekre is lehatol. Ez a tágas és hártatlan szeretet Istenből fakad, és képessé tesz arra, hogy olyan embert is szeretni tudjunk, akit nagyon nehéz.

Isteni teljesség, nem tökéletesség

„...hogy Isten mindent átfogó teljességére jussatok.” Ez nem jelenti azt, hogy hibátlan és tökéletes a hívő ember. De jelenti azt, hogy átjárja őt Isten jelenléte, ezáltal teremni kezdenek benne a Lélek gyümölcsei, és tisztább, nyitottabb szívvel tud élni, békességben. A mindent átfogó teljesség maga az ajándék, amelyet Isten, a mindent átfogó teljesség tölt be a hívő ember szívébe, életébe; ez tehát nem az ember teljesítménye.

Mindig dicsőítve

„Aki pedig mindent megtehet [...]: azé a dicsőség az egyházban...” A lelki életnek nem az a célja, hogy jobb emberek legyünk, hanem az, hogy Isten legyen nagyobb, az ember pedig szabadabb és hálásabb szívvel tudjon élni. Az Isten dicsőítése nem ének vagy himnusz, hanem az élet, amely megmutatja az ő dicsőségét.

További javaslatok az istentisztelethez

Énekek

EÉ 352, 387

Illusztrációk

TÖRTÉNET

A kőműves és a rejtett alap

Volt egyszer egy idős kőműves, akit mindenki tisztelt a városban. Nem azért, mert gyorsan dolgozott, hanem mert amit ő épített, az soha nem dőlt össze. Egy napon egy fiatal tanítvány csatlakozott hozzá, tele lelkesedéssel és bizonyítási vágygal.

– Mester – kérdezte –, mi a titka annak, hogy az épületeid ilyen erősek?

– Gyere, megmutatom – mondta az öreg.

Elvezette a fiút egy félkész házhoz. A falak még alig álltak, de a mester nem a falakat mutatta, hanem a földet.

– Nézd csak – mondta –, ez az alap.
 – De hát ez alig látszik – csodálkozott a fiú.
 – Pontosan. Amit itt látsz, azt senki nem fogja látni, amikor a ház elkészül. De minden attól függ, ami itt lent van.

A fiú értetlenül nézett rá. A mester folytatta:

– Az emberek a falakat nézik, a tetőt, a díszeket. De ha az alap gyenge, a legszebb ház is összeomlik.

– És ez hogyan kapcsolódik az élethez? – kérdezte a fiú.

Az öreg kőműves ekkor lehajolt, megérintette a földet, és halkán ezt mondta:

– A belső ember az alap. A próbák a viharok. Krisztus a ház lakója. A szeretet a gyökér és az alap. És Isten teljessége az, amikor a ház megtelik fénnel.

A fiú lassan bólintott. A mester még hozzátette:

– Ha az alap erős, a vihar nem rombol, ha-

nem mélyít. Ha Krisztus lakik benned, nem dőlsz össze. Ha szeretetben gyökerezel, nem sodor el a szél. És ha Isten teljessége betölt, akkor a ház nemcsak áll, hanem otthonná válik.

A fiú ekkor megértette: a legfontosabb munka nem a falakon történik, hanem belül, ahol senki sem látja – csak Isten. (Ismeretlen szerző)

Felhasznált irodalom

JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Fraternitás Magyarországi Evangélikus Lelkészek Községe, Veszprém.

Magyarázatos Biblia. Philip Yancey és Tim Stafford jegyzeteivel. (Az újonnan revideált Károli-Biblia szövegével.) Harmat-Veritas, Budapest, 2014.

STOTT, John R. W. 1984. *The Message of Ephesians*. InterVarsity Press, Leicester. (Bible Speaks Today, The Gospel Coalition.)

■ VERES-RAVAI RÉKA